

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A
Anul școlar 2019 - 2020

Probă scrisă
Limba și literatura maghiară maternă

Test 14

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 2 ore.

SUBIECTUL I

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

Nagymama imádta a varrást, még a foltozást is, nemhogy ilyen gyönyörű munkát. Nagymamának a varrás volt a pihenése, a szórakozása, a legjobb mulatsága. Most csak nézett maga elé, észre se vette, hogy a kasmír a földre lóg, leér a parkettra, azt sem, hogy négy elmúlt, a ruha még nincs kész – semmit. Még a gyöngyöt se fűzte fel teljesen, ott villogtak az ölében a színes gömbök egy bádogdobozban. Nagymama mozdulatlanul ült a nagyszékben, renyhén, mint valami mesebeli, lusta vén tündér. Az ő mindig öltögető Nagyanyja!

Ez volt a szép szobájuk, itt fogadtak vendéget, itt állt a vitrin Nagymama porcelánkutya-gyűjteményével s a zongora, amely most a kasmírterítő nélkül furcsán kopasznak hatott; rajta a Zsuzsa képe, a tizennyolc éves Zsuzsáé, aki fehér ruhában támaszkodott valami oszlopnak. Műtermi felvétel volt, Apa csinálta ezt is. Zsuzsa nagy, fekete haja persze nem divatos, olyan, ahogy az emberek negyvenkettő nyarán hordták, oldalt elválasztott, majdnem vállig érő, hullámos. De még ez a régimódi frizura se rontja a kép hatását, nem változtat a bátor, komoly tekintet szépségén, a homlok ívén, az arc finom oválisán. [...]

Zsuzsa gyönyörű lehetett. Gyönyörű!

Azért az nagyon különös, hogy valaki így szólítsa az édesanyját: Zsuzsa. Ő voltaképpen hasonlít hozzá, csak neki „rendes” haja van, amilyen kell, kurta, gyűrűs, mint a fiúké. Lehet, hogy ő is szép? Á, butaság! A vonások hasonlósága nem jelent semmit. Sajnos, Zsuzsa más. Sokkal több van az arcában, mint neki, valami mélység, komolyság, valami kifejezhetetlen. Vagy csak azért, mert az ember tudja, hogy Zsuzsa már nem él?

Van valami baj talán, amiről neki nem szóltak? Mért nem varr a Nagymama?

Soha, amióta élt, tizenöt éve, nem látta ilyenek. Nagymama úgy öltöget, ahogy a madár toroka be nem áll, Nagymamának ez olyan kifejezési formája, mint a macskának a dorombolás: ez jelzi, hogy rendben van minden, az ebéd fő, nincsenek különösebb anyagi problémák, a parkettbeeresztés sikerült, a kimosott ruha fehér, Kriszti jól felelt, vagy itt a tavasz, ki lehet vinni a virágokat az erkélyre.

Csak nem beteg?

Becsapta a fűzetét, bámulta az öregasszonyt. Nagymama háttal ült neki, de megérezhette a pillantását, mert megfordult, elvörösödött, s büntudatosan felkapta a karját, a félig kész gyöngyfűzések összekocódtak. Kriszti keze hirtelen olyan hideg lett, mint egyszer kémiaórán, mikor a lombik szétcsattant a láng felett, és azt hitte, Burger tanár úr megsebesült. Mert Nagymama sárgás, furcsán száraz arcán gurultak a könnyek.

Nagymama sose sírt.

Se bajtól, se szomorúságtól, még érzékeny pillanatoktól se – vagy a Zsuzsa sírjánál. Nem olyan volt, mint Igazgatónéni, aki mindig könnyezett, ha valami meghatotta, ha a nyolcadikosok ballagtak, vagy az énekkar valami igazán szépet énekelt. Nagymama nem könnyezett semmiért. Azt mondta, ami könnye volt, elsírta negyvenötben. Kriszti csak állt és nézte. A könnycseppek és a gyöngyök egyszerre fénylettek felé, Nagymama elővette a zsebkendőjét, a dobozka megrezsent az ölében, kidőlt, a gyöngyök szertegurultak a szőnyegen.

(Szabó Magda : Állarcosbál)

1. Mit tudunk meg a szobában levő szereplőkről? 5 pont
2. Mutass be két olyan témát, amelyekről Kriszti gondolkodik! 5 pont
3. Értelmezd a következő kijelentéseket: *kopasznak hatott; nem rontja a kép hatását; úgy öltöget, ahogy a madár torka be nem áll; megérezhette a pillantását; szétcsattant a láng felett* 5 pont
4. Mire/kire használja a szöveg a *szép* és a *gyönyörű* szavakat? Értelmezd őket! 5 pont
5. Írj ki a szövegből egy-egy példát a következő szószerkezetekre: mellérendelő, hozzárendelő, tárgyas, határozós, jelzős! 5 pont
6. Elemezd a következő egyszerű mondatot, és készítsd el az ágrajzát! 5 pont
A vonások hasonlósága nem jelent semmit.
7. Írd meg a szereplők általad elképzelt 10–15 megszólalásból álló párbeszédét a történetk után! 15 pont

SUBIECTUL al II-lea

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre oldd meg a feladatokat!

A révi fazekasság kialakulását feltehetően a környék gazdag agyagtelepei segítették elő. A jellegzetes fehér agyag állítólag egész Európában csak ezen a vidéken fordul elő.

A jellegzetes fehér agyagot a közeli Kerebikről, a Vársonkolyos melletti Pozsoritáról bányásszák, a révi fazekasok nyelvén vetik, azaz kiássák. Ezt a műveletet ma is többen szövetkezve végzik, mert a jó agyag bizony 10 méter mélyről kerül a felszínre. Kapával, csákánnyal szedik ki, majd fából faragott kis teknővel kerül kézről-kézre adva a felszínre, és szekérral szállítják haza az úgynevezett verembe, ahol többször is megáztatják, irtókapával megásózzák, megtisztítják az idegen anyagtól. Ezután tömböket formálnak belőle, majd szelik a kaszaélből készített szelővel. Ezt követően az agyagot gurgolják, azaz fogaskerekkel működtetett két fémhengeren átörlik. Ezeket a folyamatokat a ház előtti fészében végzik. Az agyag ezután már bekerül a műhelybe, a gyúrópad alá. Onnan veszi elő a mester, hogy meggyúrja - ahogy ők mondják - "felpaskolja", hogy ne maradjon benne hólyag, majd egy edényhez szükséges agyagmennyiséget "felrögöljön". Ezután következik a leglátványosabb munkafázis: a formázás korongon.

A megformálandó masszát a mester rádobja a korongra, s a "rögből" az ügyes ujjak irányítása alatt kialakul a szabályos, formás korsó, kanta, csupor stb. Egyik a másik után. Miután a mester a kiformált edényt egy fémszállal gyöngéden elválasztja a korongtól, következik a szárítás a műhelyben, vagy azon kívül. Fűles termékek esetében még a fűlezést is el kell végezni. A pingálást a feleség végzi nagy szakértelemmel. A mesterség fortélyait nem tanította senki, azokat egymástól lopva kellett megtanulni, mondják a fazekasok.

A megszáradt edényeket díszítő motívumokkal pingálják, hímezik a szaruból készített hímző segítségével. A festékanyagot is a földből nyerik – egyfajta vasoxidból – ahogy a révi fazekasok nevezik "gangócából". Ezt összetörik, majd vízzel keverve nyerik belőle a sötétbarna, feketés színű feséket. A már kész edényeket a kemencében, úgynevezett "püstőben" kiégetik... Az edényeket egymás mellé kör alakban, szájjal lefelé helyezik el a püstőben, majd cserepekkal csúcsosan befedik, s kezdődik a nagy szakértelmet igénylő égetés. A tűz, a füst átjárja a püstőben a gondosan egymásra rakott edényeket, azok mégis hófehérre égnek...

Az eredeti révi fazekas edények a fekete-fehér hímzésűek, de újabban már mázas edényeket is készítenek, s ilyenkor, másodszor is, a mázolás után is meg kell égetni őket. A révi fazekasok nem dísztárgyakat, hanem ma is közhasználatú cikkeket készítenek. Ezek: kanta, korsó, csobánka (rostély nélküli korsó), kalapos korsó, szilke, káposztás fazék, tejes csupor, findzsa, szűrő, virágcserep, rucaítató stb. S mint ahogy a nép minden használati

tărgyát igyekezett széppé tenni, a révi fazekasok is a lelküket lehelik a legegyszerűbb korszokba is.

(erdelyiturizmus.hu)

1. Fogalmazd meg egy mondatban a szöveg témáját! 5 pont
2. Hogyan jutnak a révi fazekasok agyaghoz? 5 pont
3. Milyen eszközök szükségesek az agyag kitermeléséhez? Írd ki a vizsgalatra a helyes válasz betűjelét!
 - a. korong, fémszál, hímző
 - b. kapa, csákány, fateknő
 - c. szekér, irtókapa, szelő
 - d. fogaskerék, fémhenger, gyúrópad 5 pont
4. Melyek IGAZAK és melyek HAMISAK a következő megállapítások közül? Jelöld őket a vizsgalapon! 5 pont
 - a. A munkafolyamat leglátványosabb fázisa a korongozás.
 - b. A révi fazekas edények színesek.
 - c. A korongozáshoz szükséges agyagot a ház előtti fészerben készítik elő.
 - d. A pingálást a feleség végzi.
 - e. A révi fazekasok szakiskolában tanulták a mesterséget.
5. Milyen edények készülnek a korongon? Nevezd meg őket! 5 pont
6. Értelmezd a szöveg alapján a következő szavakat! 5 pont
gurgolják, felpaskolja, gangóca, püstő, csobánka
7. Hogyan díszítik a révi kerámiákat? Fogalmazd meg válaszodat egy mondatban! 5 pont
8. Értelmezd a következő kijelentést! 5 pont
S mint ahogy a nép minden használati tárgyát igyekezett széppé tenni, a révi fazekasok is a lelküket lehelik a legegyszerűbb korszokba is.
9. Milyen edényt készítenél a révi fazekasok műhelyében? Indokold válaszodat! 5 pont